

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.12.2020, sp. zn. 32 Cdo 758/2020, ECLI:CZ:NS:2020:32.CDO.758.2020.1

Číslo: 70/2021

Právní věta: Práva a povinnosti ze smlouvy o ručení uzavřené po 31. 12. 2013 se řídí zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, bez zřetele k tomu, zda se hlavní (zajišťovaný) závazek řídí tímto zákonem či dosavadními právními předpisy.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.12.2020

Spisová značka: 32 Cdo 758/2020

Číslo rozhodnutí: 70

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Přejedná (intertemporální) ustanovení, Ručení, Zajištění dluhu (o. z.)

Předpisy: § 3028 o. z.
§ 3073 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 31. 10. 2019, sp. zn. 75 Co 127/2019, a rozsudek Okresního soudu v Olomouci ze dne 8. 2. 2019, sp. zn. 12 C 110/2018, a věc vrátil Okresnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se ve zde souzené věci domáhal, aby žalovaným byla uložena povinnost zaplatit mu společně a nerozdílně částku 2 766 834,32 Kč (tj. 2 531 455,29 Kč jako jistinu a 235 379,03 Kč jako smluvní úroky) se smluvním úrokem z prodlení ve výši 741 033,31 Kč.

2. Okresní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 18. 2. 2019, č. j. 12 C 110/2018-134, žalobu zamítl (výrok pod bodem I) a přiznal žalovaným náhradu nákladů řízení (výrok pod bodem II).

3. Soud prvního stupně zjistil, že

1) První žalovaný byl jednatelem společnosti P. G., (dále jen „P. G.“) od 19. 5. 2006 do 18. 5. 2017, nyní je jednatelem této společnosti žalobce. Společníkem společnosti je společnost L. C., nyní zapsaná pod firmou L. C., s. r. o. (dále jen „L. C.“), která od 1. 6. 2006 vlastní podíl o

velikosti 70 % ve zmíněné společnosti a jejím jednatelem byl od 19. 5. 2006 do 5. 5. 2017 první žalovaný, od 12. 1. 2015 je jím žalobce. Jediným společníkem společnosti L. C. byla od 28. 7. 2004 do 5. 12. 2014 společnost L. F. S. L. R. (dále jen „L. F.“). Od 5. 12. 2014 do 18. 2. 2015 byl jediným společníkem společnosti L. C. první žalovaný, od 18. 2. 2015 je jediným společníkem této společnosti L. (dále jen „L.“). Jednatel společnosti L. je od 8. 9. 2009 žalobce, do 9. 2. 2017 byl jednatelem rovněž první žalovaný.

2) Dne 11. 4. 2012 byla mezi společnostmi P. G. jako dlužníkem a Komerční bankou a. s. (dále jen „Komerční banka“) jako věřitelem uzavřena smlouva o revolvingovém úvěru, a to do výše limitu 6 000 000 Kč. Úvěr byl zajištěn ručením italské společnosti L. F., a to až do výše všech pohledávek věřitele včetně příslušenství. Společnost L. F. totiž dne 14. 2. 2012 učinila prohlášení letter of comfort vůči Komerční bance, v němž uvedla, že ovládá společnost P. G., neboť má 100 % hlasů plynoucích z účasti ve společnosti L. C., která disponuje 70 % hlasů plynoucích z účasti ve společnosti P. G. Společnost L. F. dále prohlásila, že v dostatečném předstihu a písemně Komerční bance oznámí záměr ukončit nebo přerušit ovládání společnosti P. G. V takovém případě se pak zavázala přijmout opatření, která zajistí řádné uspokojení pohledávek z úvěrové smlouvy. Dále společnost L. F. uvedla, že prohlášení bude zajišťovat veškeré pohledávky Komerční banky za společnostmi P. G.

3) Oba žalovaní a společnost L. jako ručitelé učinili dne 19. 11. 2014 ručitelské prohlášení vůči společnosti L. F., v jehož čl. II odst. 1 se zavázali, že pokud společnost P. G. nesplní svůj dluh vůči Komerční bance plynoucí z úvěru a Komerční banka bude po společnosti L. F. v souvislosti s úvěrem nebo prohlášením letter of comfort požadovat jakékoliv plnění a společnost L. F. bude povinna toto plnění Komerční bance poskytnout, uhradí ručitelé společně a nerozdílně Komerční bance částku ve výši, kterou Komerční banka po společnosti L. F. bude požadovat.

4) Komerční banka dopisem ze dne 30. 1. 2014 vypověděla úvěrovou smlouvu a společnost P. G. informovala, že úvěr je splatný ke dni 3. 4. 2014. Dne 19. 11. 2014 byla uzavřena dohoda o započtení pohledávek, na základě které „se společnost P. G. zavázala, že do 31. 8. 2015 uhradí nebo zajistí úhradu prostřednictvím třetí osoby veškeré dluhy plynoucí ze smlouvy o revolvingovém úvěru nebo poskytne potvrzení banky, že společnost L. F. nadále neručí za tento úvěr a ani není jakkoliv zavázána z prohlášení letter of comfort“. Komerční banka vyzvala dne 10. 2. 2016 společnost L. k úhradě dluhu za společnost P. G. z důvodu ručitelství.

5) Komerční banka postoupila žalobci za úplatu pohledávku za P. G. plynoucí ze smlouvy o revolvingovém úvěru a sestávající z jistiny ve výši 2 519 055,29 Kč, úroku ve výši 152 218,97 Kč, smluvní pokuty z částek po splatnosti, resp. úroku z prodlení ve výši 741 033,31 Kč, a poplatků ve výši 12 400 Kč, celkem tedy ve výši 3 424 707,57 Kč. Tato pohledávka byla dle smlouvy zajištěna mj. ručením původně letter of comfort společnosti L. F., nyní ručitelským prohlášením ze dne 19. 11. 2014 ručitelů L. a obou žalovaných. Žalobce (postupník) se zavázal zaplatit Komerční bance částku ve výši 3 440 385,40 Kč nejpozději do 31. 3. 2016. Žalobce provedl dva bankovní převody ve prospěch postupitele, a to dne 4. 4. 2016 ve výši 2 440 000 Kč a dne 5. 4. 2016 ve výši 1 000 385,04 Kč. Dne 8. 4. 2016 byla společnost P. G. obeznámena Komerční bankou, že došlo k postoupení pohledávek z úvěrové smlouvy na žalobce.

6) Dne 6. 4. 2016 žalobce jako věřitel poskytl na základě smlouvy o zápůjčce společnosti P. G. jako dlužníkovi částku ve výši 3 440 385 Kč, která byla již zaplacená na účet Komerční banky jako úplata za postoupení pohledávky podle smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 6. 4. 2016. Za společnost P. G. jednal také první žalovaný. Žalovaní byli žalobcem informováni o tom, že nabyli pohledávky z úvěrové smlouvy a současně také vyzváni k úhradě dluhu na základě ručitelského prohlášení ze dne 19. 11. 2014.

4. Na podkladě takto zjištěného skutkového stavu dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalobce postrádá aktivní věcnou legitimaci, neboť neprokázal, že mu byla předmětná pohledávka postoupena. Argumentoval, že smlouva o postoupení není datovaná, pouze z oznámení Komerční banky lze usuzovat, že smlouva byla uzavřena dne 6. 4. 2016. Smlouva o zápůjčce mezi žalobcem a P. G. byla uzavřena téhož dne, přičemž peněžní prostředky byly na účet Komerční banky odeslány již dne 5. 4. 2016 a 4. 4. 2016. Soud prvního stupně dovedl, že tyto peněžité prostředky byly z účtu žalobce poskytnuty na základě uvedené smlouvy o zápůjčce, čímž došlo k zániku původního závazku ze smlouvy o úvěru splněním. Vedle toho soud prvního stupně uzavřel, že ručitelské prohlášení žalovaných a společnosti L. nezaložilo ručitelský závazek vůči Komerční bance za pohledávky ze smlouvy o úvěru, nýbrž toliko vůči společnosti L. F. Uzavřel dále s odkazem na § 303 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, zrušeného k 1. 1. 2014 (dále též jen „obch. zák.“), že ručitelské prohlášení označované jako letter of comfort rovněž nezakládá povinnost žalovaných uhradit dluh za dlužníka P. G., „když toto ručitelské prohlášení bylo učiněno společností L. F., nikoliv přímo žalovanými, prohlášení totiž neobsahuje jednoznačné prohlášení společnosti L. F., že splní závazek dlužníka, nesplní-li jej dlužník sám“. Žalobce tedy rovněž neprokázal, že žalovaní jsou ručiteli za závazek společnosti P. G., vzniklý ze smlouvy o úvěru.

5. Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci v záhlaví označeným rozhodnutím k odvolání žalované rozsudek soudu prvního stupně jednak ve výroku I „potvrdil ve správném znění“ tak, že jej přeformuloval v souladu s žalobním petitem [první výrok pod písm. a)], jednak jej potvrdil ve výroku II o nákladech řízení [první výrok pod písm. b)], a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

6. Odvolací soud poté, co částečně zopakoval a doplnil dokazování, převzal jako správné veškeré skutkové závěry soudu prvního stupně. Nad jejich rámec dodal, že dopisem ze dne 25. 10. 2019 žalobce sdělil společnosti P. G., že nebude-li smlouva o půjčce posouzena jako novace smluv s Komerční bankou, ale jako smlouva o zápůjčce, tak od této smlouvy odstupuje, neboť mu společnost P. G. neuhradila v termínu splatnosti jistinu ve výši 3 440 385 Kč s příslušenstvím, čímž smlouvu o půjčce podstatným způsobem porušila.

7. Oproti soudu prvního stupně odvolací soud usoudil, že v řízení se vyskytoval cizí prvek daný státní příslušností žalobce. Z toho důvodu nejprve konstatoval, že příslušnost okresního soudu k danému řízení je dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I bis) sice dána, nicméně jinak tomu je u práva, dle něhož se právní poměry dané věci řídí. Dle čl. 14 odst. 2 a 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. 6. 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) se řídí českým právem vztah mezi žalobcem jako postupníkem a dlužníkem a dále i ručiteli, když ručení je forma zajištění takové pohledávky. Jiný závěr však platí podle odvolacího soudu pro smlouvu o půjčce, která byla mezi žalobcem a českou společností P. G. uzavřena v B. a má se řídit dle čl. 4 odst. 1 písm. b) Nařízení Řím I slovenským právním řádem.

8. Odvolací soud s odkazem na § 3028 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též „nový občanský zákoník“ či jen „o. z.“), a na skutečnost, že smlouva o úvěru byla uzavřena před 1. 1. 2014, věc posoudil podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, zrušeného ke dni 1. 1. 2014 (dále též jen „obč. zák.“ nebo „starý občanský zákoník“), a obchodního zákoníku, s výjimkou smlouvy o půjčce, jež se řídí slovenským právem.

9. Odvolací soud převzal jako správné právní závěry soudu prvního stupně o tom, že žalovaní neručí žalobci za závazky ze smlouvy o úvěru. Jako nesprávný však vyhodnotil závěr, že dluh ze smlouvy o úvěru zanikl uzavřením smlouvy o půjčce. Dovedl totiž, že smlouva o půjčce nebyla uzavřena platně, neboť dle § 657 a násl. zákona č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník (dále jen „slovenský obč. zák.“), se

k uzavření smlouvy o půjčce, jež je smlouvou reálnou, vyžaduje předání půjčovaných finančních prostředků, k čemuž nedošlo. Peněžní prostředky poskytnuté žalobcem na účet Komerční banky jako úplata za postoupení pohledávek nepředstavují prostředky, které byly předány dlužníkovi, tedy společnosti P. G. Navíc nebylo lze uvedenou smlouvou měnit bez dohody s Komerční bankou účel poskytnutí částky 3 440 385,04 Kč, která byla výslovně zaplacená jako úplata za postoupení pohledávek.

10. Odvolací soud se neztotožnil ani se závěrem soudu prvního stupně, že prohlášení letter of comfort obsahuje ručitelské prohlášení společnosti L. F. vůči Komerční bance, neboť výkladem jeho textu dovodil, že uvedená společnost v něm neprohlásila, že dluh společnosti P. G. z předmětné úvěrové smlouvy za tohoto dlužníka sama splní, pokud dlužník nebude plnit sám. Na to navázal úvahou, že jestli společnost L. F. nebyla v postavení ručitele vůči Komerční bance, tím spíše nemůže ručitelský závazek žalovaných vyplývat ani z ručitelského prohlášení ze dne 19. 11. 2014. Ve vztahu k obsahu tohoto ručitelského prohlášení odvolací soud dodal, že je činěno a má zakládat v rozporu s ustanovením § 303 obch. zák. závazek vůči společnosti L. F., která by měla být současně jak oprávněným subjektem z tohoto prohlášení, tak i povinným subjektem, za který měli ručitelé plnit, a to Komerční bance, ale jen za podmínky, že společnosti L. F. v souvislosti s úvěrem nebo prohlášením letter of comfort skutečně vznikne povinnost nějakého plnění, což se ale nestalo.

11. Na tom pak podle názoru odvolacího soudu nemůže nic změnit ani ustanovení čl. II odstavec 4 a 5 ručitelského prohlášení, podle něhož je ručitelům zakázáno před plněním zpochybnit platnost prohlášení letter of comfort, přičemž tato námitka se jim přiznává až po splnění závazku, neboť toto ujednání je v rozporu s článkem II odst. 1, jenž váže povinnost plnění jen na případ, kdy je oprávněný k plnění v souvislosti s úvěrem nebo prohlášením letter of comfort skutečně povinen. Odvolací soud shledává ujednání, podle něhož lze námitku neplatnosti tohoto prohlášení vznést až po plnění, za rozporné s ustanovením § 574 odst. 2 obč. zák., neboť jde o vzdání se práva namítnout neplatnost prohlášení v případě, že bude vůči ručiteli uplatněn nárok z ručitelského prohlášení. Neplatnost takového ujednání dle § 39 obč. zák. má plynout i z toho, že neplatnost není určena na ochranu jen jednoho účastníka dle § 267 odst. 1 obch. zák., ale obou.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

12. Rozsudek odvolacího soudu ve výroku o věci samé napadl žalobce dovoláním, jež má za přípustné proto, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, totiž otázky, jaká právní úprava je použitelná pro výklad obsahu ručitelského prohlášení učiněného po 1. 1. 2014, které zajišťuje závazek vzniklý před 1. 1. 2014.

13. Pro případ, že by se podle názoru dovolacího soudu vztah vzniklý z ručitelského prohlášení učiněného po 1. 1. 2014 řídil z důvodu akcesority k původnímu závazku starou právní úpravou, předkládá dovolatel jako dosud nevyřešenou otázku, zda se na právní vztahy vzniklé po 1. 1. 2014, které jsou z důvodu akcesority k dřívějšímu závazku posuzovány podle staré právní úpravy, aplikuje pravidlo ustanovení § 3030 o. z. a tím i § 1 až § 14 tohoto zákona.

14. K otázce v pořadí druhé pak dovolatel podpůrně předkládá jako dovolacím soudem neřešenou otázku, zda je přípustné ručitelské prohlášení učiněné podle § 303 obč. zák. (správně dle obch. zák., pozn. Nejvyššího soudu) možné dále modifikovat, aniž by ztratilo na platnosti.

15. Dovolatel prosazuje názor, že ručitelské prohlášení učiněné dne 19. 11. 2014 je nutno posuzovat podle nového občanského zákoníku. Poukazuje na to, že dle § 3028 o. z. se novou právní úpravou řídí práva a povinnosti vzniklá ode dne nabytí jeho účinnosti, a argumentuje, že ručitelským prohlášením

vznikl nový vztah mezi novými subjekty, ze kterého vznikla nová práva a povinnosti, ustanovení § 3028 odst. 3 o. z. tedy aplikovat nelze. Význam použité právní úpravy shledává v tom, že v nové právní úpravě došlo k posunu v koncepci výkladu právních jednání, která akcentuje skutečnou vůli stran, jež má přednost oproti formálnímu projevu této vůle. Odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2017, sp. zn. [21 Cdo 5281/2016](#) (který je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – dostupný na webových stránkách Nejvyššího soudu), a tvrdí, že užití správné výkladové metody by vedlo k jiným závěrům; prostřednictvím subjektivního výkladu by totiž mohl odvolací soud dospět k závěru, že ručitelské prohlášení žalovaných a společnosti L. zakládá dovolateli přímý nárok. Právní posouzení odvolacího soudu má ostatně za nesprávné i proto, že ujednání v čl. II odst. 4 ručitelského prohlášení bylo posouzeno jako neplatné dle staré právní úpravy. Naproti tomu kdyby odvolací soud vyšel z platné právní úpravy a zejména zohlednil presumovanou platnost nově zakotvenou v § 574 o. z., pak by k takovému závěru nedospěl.

16. K otázce v pořadí druhé dovolatel především tvrdí, že v poměrech zde souzené věci nejsou použitelné závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. [21 Cdo 3612/2014](#), uveřejněného pod číslem 4/2016 Sb. rozh. obč., nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. [30 Cdo 627/2016](#), neboť jde o právní vztah vzniklý až za účinnosti nové právní úpravy, který je posuzován optikou staré právní úpravy toliko z důvodu své akcesority ke dříve vzniklému závazku, o pravou retroaktivitu tak nejde. Prosazuje názor, že tato akcesorita nebrání tomu, aby byla aplikována ustanovení § 1 až 14 o. z., a význam jejich aplikace shledává v tom, že by na daný právní poměr měl dopadat princip poctivosti upravený v § 6 o. z. Zdůrazňuje, že žalovaní se po celou dobu chovali tak, jako by z letter of comfort plynul přímý závazek vůči věřiteli (Komerční bance) a jako by tento přímý závazek byl nahrazen ručitelským prohlášením žalovaných a společnosti L., během soudního sporu však otočili. Takové jednání je dle přesvědčení dovolatele porušením principu poctivosti, s čímž se odvolací soud nevyřadil, neboť postupoval podle předchozích předpisů, které tento princip neznaly.

17. Ke třetí otázce dovolatel tvrdí, že ručitelské prohlášení obsahuje všechny nezbytné náležitosti předepsané v § 303 obč. zák. (správně obč. zák.), tedy příslušné prohlášení ručitele, a případné další podmínky, které modifikují nastoupení ručení a tedy zhoršují postavení věřitele, nepůsobí neplatnost ručitelského závazku. Jestliže dle odvolacího soudu nemohou vůbec tyto podmínky nastat, pak měly být posouzeny jako podmínky nemožné, tedy absolutně neplatné.

18. Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud zrušil jak rozsudek odvolacího soudu, tak i rozsudek soudu prvního stupně, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

19. Žalovaní se k dovolání nevyjádřili.

III.

Přípustnost dovolání

20. Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm – v souladu s bodem 1 článku II části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony – podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 30. 9. 2017 (dále též jen „o. s. ř.“).

21. Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se dovolací soud nejprve zabýval otázkou jeho přípustnosti.

22. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí

odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je odvolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být odvolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

23. Otázka, zda se ručitelské prohlášení učiněné po 31. 12. 2013 k zajištění závazku, který se řídí dosavadními právními předpisy, posoudí podle nového občanského zákoníku či podle dosavadních právních předpisů, nebyla dosud v rozhodování odvolacího soudu explicitně vyřešena, dovolání je tudíž přípustné podle § 237 o. s. ř.

IV.

Důvodnost dovolání

24. Podle § 3028 o. z. se tímto zákonem řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti (odstavec 1). Není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů (odstavec 2). Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy (odstavec 3, věta první).

25. Ustanovení § 3073 věty první o. z. stanoví, že práva ze zajištění závazku vzniklá přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, byť byla zřízena i jako práva věcná, se posuzují až do svého zániku podle dosavadních právních předpisů.

26. Podle § 2018 odst. 1 o. z. kdo věřiteli prohlásí, že ho uspokojí, jestliže dlužník věřiteli svůj dluh nesplní, stává se dlužníkovým ručitelem. Nepřijme-li věřitel ručitele, nemůže po něm nic žádat.

27. Při řešení uvedené otázky se lze inspirovat judikaturou k přechodným ustanovením obchodního zákoníku a opřít se o již přijatou judikaturu k přechodným ustanovením nového občanského zákoníku.

28. Při výkladu ustanovení § 763 odst. 1 věty druhé a třetí obch. zák., jehož dikce do značné míry odpovídá dikci ustanovení § 3028 odst. 1 a 3 o. z., Nejvyšší soud uzavřel v rozsudku ze dne 7. 2. 2001, sp. zn. [29 Cdo 320/2000](#), že závěr odvolacího soudu o aplikaci ustanovení obchodního zákoníku je správný z hlediska intertemporálních ustanovení obchodního zákoníku, neboť projev vůle zakládající ručení byl učiněn po 1. 1. 1992. Na použití norem obchodního zákoníku o ručení nemá vliv, že se jím má zajišťovat závazek ze smlouvy uzavřené podle dřívějších předpisů, tj. hospodářského zákoníku.

29. V rozsudku ze dne 24. 8. 2020, sp. zn. [27 Cdo 1916/2019](#), Nejvyšší soud řešil otázku, zda lze založit ručení člena statutárního orgánu podle § 68 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [dále též jen „z. o. k.“], za dluh obchodní korporace vzniklý před účinností zákona o obchodních korporacích. Konstatoval, že právní mocí rozhodnutí, ve kterém soud rozhodne, že člen (nebo bývalý člen) statutárního orgánu obchodní korporace ručí za splnění určitých povinností obchodní korporace, vznikne ručitelství závazkový vztah mezi věřitelem a ručitelem (členem nebo bývalým členem statutárního orgánu). Zdůraznil, že přestože je ručení akcesorické k hlavnímu závazku, není jeho vznikem dotčen (měněn nebo rušen) jím zajišťovaný závazek, a vyslovil názor, že výkladem § 68 odst. 1 z. o. k., podle kterého může soud založit ručení člena (nebo bývalého člena) statutárního orgánu obchodní korporace pro závazky

vzniklé či splatné před účinností zákona o obchodních korporacích, není založena zpětná účinnost tohoto ustanovení, neboť vznikem ručení není dotčen (změněn ani zrušen) právní závazek vzniklý před účinností vykládaného ustanovení. Podotkl, že předmětem úpravy § 3073 o. z. není právní režim práv ze zajištění vzniklých po 31. 12. 2013, ale právní režim práv ze zajištění vzniklých před 1. 1. 2014, a s odkazem na ustanovení § 3028 o. z. a § 775 z. o. k. uzavřel, že práva ze zajištění vzniklá po 31. 12. 2013 se posuzují podle právní úpravy účinné v době jejich vzniku.

30. Závěry přijaté ve vztahu k ručení založenému rozhodnutím soudu se uplatní též ve vztahu k ručení založenému právním jednáním (smlouvou o ručení), neboť se tu *mutatis mutandis* prosadí táž právní argumentace. Smlouvou o ručení se zakládá nový právní poměr, odlišný od zajišťovaného závazku jak svým obsahem, tak účastníky (subjekty) [k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2011, sp. zn. [32 Cdo 3911/2010](#)]. Na tom nic nemění skutečnost, že jde o vztah akcesorický, neboť zajišťovaný závazek jeho vznikem dotčen není. Je-li proto smlouva o ručení, uzavřená tím, že věřitel akceptuje ručitelské prohlášení, uzavřena po 31. 12. 2013, pak práva a povinnosti z této smlouvy vznikla po tomto datu a vzhledem k ustanovení § 3028 odst. 1 o. z. se řídí novým občanským zákoníkem, bez zřetele na to, zda se hlavní (zajišťovaný) závazek řídí tímto zákonem nebo dosavadními právními předpisy (tj. zákonem č. 40/1964 Sb., občanským zákoníkem, popř. zákonem č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníkem). Novým občanským zákoníkem se pak nutně řídí též samotná smlouva o ručení, uzavřená za účinnosti tohoto právního předpisu, a to nejen co do požadavku na obsahové náležitosti a na formu, nýbrž i co do pravidel pro její výklad. Z názoru, že se při výkladu právního jednání (dříve právního úkonu) vychází podle právní úpravy účinné v době, kdy bylo právní jednání učiněno, vychází Nejvyšší soud v celé řadě svých rozhodnutí (srov. např. důvody rozsudku ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. [29 Cdo 61/2017](#), uveřejněného pod číslem 4/2019 Sb. rozh. obč., dále jen „R 4/2019“, rozsudek ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. [32 Cdo 2099/2019](#), a usnesení ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. [23 Cdo 4861/2017](#), ze dne 29. 5. 2018, sp. zn. [23 Cdo 505/2018](#), a ze dne 15. 7. 2020, sp. zn. [33 Cdo 1767/2019](#)).

31. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že v těchto případech je třeba diferenciovaně přistupovat k námitkám ručitele, které plynou z právního poměru věřitele a dlužníka a mohou být ručitelem uplatněny z důvodu akcesorické povahy ručení (srov. § 2023 o. z.). Zda je taková námitka (obrana) uplatněna ručitelem po právu, je třeba zkoumat dle toho právního režimu, o který se má opírat. Tak námitka neplatnosti právního úkonu sjednaného mezi věřitelem a dlužníkem pro nedostatek dohodnuté formy musí být posouzena podle starého občanského zákoníku, případně podle obchodního zákoníku. Naproti tomu důvodnost obrany ručitele, že jeho ručitelský závazek posléze, byť zčásti, v důsledku jiného právního jednání zanikl, protože například věřitel dlužníku dluh prominul (§ 1995 a násl. o. z.) nebo došlo mezi nimi k uzavření dohody o narovnání (§ 1903 a násl. o. z.), je třeba posuzovat podle nového občanského zákoníku, neboť jím se tyto způsoby zániku obligace řídí.

32. Soudy nižších stupňů tedy měly ručitelské prohlášení žalovaných a společnosti L. posuzovat nikoliv podle právních předpisů zrušených k 1. 1. 2014, nýbrž podle nového občanského zákoníku. Aplikace jiného předpisu hmotného práva, než který na posuzované právní vztahy dopadá, je typickým případem nesprávného právního posouzení (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. [32 Cdo 2099/2019](#)); tím spíše je nesprávným právním posouzením omyl při volbě příslušného právního režimu. Posoudil-li soud věc podle právního předpisu, který na ni nedopadá, nemůže bez dalšího jeho rozhodnutí obstát. Dovolateli je ostatně třeba přisvědčit v tom, že úprava obsažená v novém občanském zákoníku oproti předchozím právním předpisům přistupuje zdrženlivěji k neplatnosti právního jednání, zejména se při výkladu právních jednání uplatní zásada, že jednající chtějí projevem vůle spíše přivodit platné právní účinky, než že by chtěli jednat neplatně (§ 574 o. z.), a že při výkladu právního jednání je třeba upřednostnit skutečnou vůli oproti vůli projevené (k tomu srov. např. [R 4/2019](#)). Soudy nižších stupňů však nemohly tyto požadavky

zohlednit, jestliže věc posuzovaly dle předchozích právních předpisů.

33. Dovolání je tedy též důvodné, neboť dovolací důvod nesprávného právního posouzení (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) byl uplatněn opodstatněně.

34. Vzhledem k tomu, že dovolatel byl stran první z předložených otázek úspěšný, nebyl tu již důvod zabývat se ostatními otázkami, předloženými toliko podpůrně.

35. Protože rozhodnutí odvolacího soudu není ze shora uvedeného důvodu správné a podmínky pro jeho změnu dány nejsou, Nejvyšší soud je, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil, spolu se závislými výroky o nákladech řízení (§ 243e odst. 2 věta třetí o. s. ř.). Důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud proto zrušil i jeho rozhodnutí, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

36. Právní názor dovolacího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243g odst. 1, část věty za středníkem, ve spojení s § 226 odst. 1 o. s. ř.).

37. Nejvyšší soud považuje za vhodné coby *obiter dictum* připomenout, že pro posouzení, zda smlouva nazvaná „ručitelské prohlášení“ je vskutku ručitelským prohlášením ve smyslu § 2018 a násl. o. z., není určující, jak smluvní strany právní jednání označily, a závěr o tom, že jednání neobsahuje ručitelské prohlášení adresované věřiteli, nemusí vést nutně k závěru, že jde o neplatné ručitelské prohlášení. Ve smyslu zásad, na nichž stojí nový občanský zákoník, je třeba šetřit vůli smluvních stran a zkoumat, zda nejde o jiné právní jednání, třebas i právní jednání nepojmenované.